

VIRGINIA WOOLF

Doamna Dalloway

Traducere, prefață, cronologie și note
MIHAI MIROIU

1938

Julian Bell moare în războiul din Spania.
Hitler invadează Austria.

1939

Este publicat volumul *Three Guineas* (Trei guineee).
Anglia intră în război împotriva Germaniei.
Virginia refuză un doctorat onorific din partea Universității Liverpool.

1940

Apare lucrarea *Roger Fry: A Biography* (Roger Fry: o biografie).
Are loc Bătălia Angliei. Casa familiei Woolf este bombardată.

1941

Virginia încheie redactarea romanului *Between the Acts* (Între acte), care va fi publicat postum.
Virginia Woolf se sinucide în râul Ouse.

Doamna Dalloway le spuse că o să cumpere ea florile. Pentru că Lucy avea și aşa destule de făcut. Trebuia ca ușile să fie scoase din balamale; urma să vină oamenii lui Rumpelmayer. Și ce dimineață splendidă, proaspătă, de parcă dăruită copiilor pe o plajă, cugetă Clarissa Dalloway.

Ce mai zburdănicie! Ce cufundare năvalnică! Așa i se păruse de fiecare dată la Bourton când, cu un ușor scârțăit al balamalelor aidoma celui pe care îl auzea și acum, deschidea larg ușile de sticlă ale terasei și se lăsa învăluită de aerul dimineții. Cât de proaspăt și cât de liniștit, mult mai liniștit decât acesta de acum, era aerul dimineții noi; ca un clipocit de val; ca sărutul unui val; răcoros și înviorător și, totuși (pentru o fată de opt-sprezece ani, cum era ea atunci), solemn, dacă simțeai ce simțea ea, stând acolo, în fața ferestrei deschise, că dintr-o clipă în alta avea să se întâiple ceva îngrozitor; privind florile, copacii de pe care se destrăma ceața și ciorile care ba se înălțau, ba coborau; stând și privind până când Peter Walsh ii zicea: „Reverie printre zarzavaturi?“ – aşa-i spunea? – sau „Eu unul prefer oamenii conopidelor“ – aşa-i spunea? Probabil că aşa-i spuseseră într-o dimineață la micul dejun când ea ieșise pe terasă – Peter Walsh.

Avea să se întoarcă din India într-o din zilele astea, în iunie sau în iulie, nu-și mai amintea exact când, pentru că scrisorile lui erau îngrozitor de plăcitoase; ceea ce îți rămânea în minte erau replicile lui, ochii, briceagul lui, zâmbetul, tâfnele lui și – ce ciudat! – în vreme ce milioane de alte lucruri dispăruseră cu totul, îți aminteari de câteva cuvinte ca acestea despre verze.

Rămase nemîșcată pe bordură preț de o clipă, așteptând să treacă furgoneta lui Durtnall. O femeie încântătoare, își spuse în sinea sa Scrope Purvis privind-o (o cunoștea din vedere, aşa cum îi cunoști pe toți cei care îți sunt vecini în Westminster¹); are ceva de pasăre, parcă de gaiță, albastru-verzui, luminos, vioi, deși e trecută de cincizeci de ani și a albit foarte mult de când s-a îmbolnăvit. Uite-o cum stă sus pe bordură, dreaptă ca o lumânare, așteptând să traverseze, fără să-l observe defel!

Când locuiești în Westminster – câți ani să fie? peste douăzeci –, își spuse Clarissa cu hotărâre, ajungi să simți, chiar și atunci când te află în mijlocul traficului sau când te trezești noaptea, da, simți o tăcere aparte, solemnă, o pauză indescifrabilă, un fel de încremenire (dar s-ar putea să fie de vină inima ei afectată de gripă, după spusele unora), înainte ca Big Benul să înceapă să bată. Iată! Acum începe dangătul! Întâi un avertisment muzical, apoi, ora, ireversibilă. Undele metalice se dizolvă în aer. Ce proști suntem! se gândi Clarissa, în timp ce traversa Victoria Street. Dumnezeu știe de ce ne e atât de drag lucrul acesta, de ce îl privim astfel, născocindu-l, clădindu-l în jurul nostru, nimicindu-l

¹ Cartier situat pe malul nordic al Tamisei, unde se află numeroase clădiri guvernamentale, precum și catedrala Westminster.

și creându-l în fiecare clipă din nou, dar ființele cele mai jerpelite, cele mai jalmice întruchipări ale mizeriei care săd în pragurile caselor (unde își beau decădere) fac la fel ca noi; e o situație care nu poate fi îndreptată nici prin legi ale Parlamentului, își zicea ea ferm convinsă, din una și aceeași pricina: le e dragă viața. În ochii oamenilor, în legănarea, tropăitul sau târșăielile lor, în zbucium și în larmă, în trăsuri, automobile, omnibus, furgonete, în oameni-sendviș care își târasc picioarele sau se clatină, în fanfare, în flașnete, în zborul triumfător, în uruitul și ciudatul cânt acut al vreunui avion din înalțuri; toate acestea alcătuiau ceea ce iubea și ea: viața, Londra, în acest moment din luna iunie.

Pentru că era mijlocul lui iunie. Războiul se sfârșise, dăinuind doar pentru unii ca doamna Foxcroft, de la ambasadă, care se jelea aseară pentru că băiatul acela drăguț fusese omorât și acum vechiul conac urma să îi revină unui var al lui; sau pentru lady Bexborough, care, după câte se spunea, inaugurate un bazar de binefacere în timp ce ținea în mâna telegraful vestind-o că John, favoritul ei, fusese ucis; dar totul se terminase – slavă Domnului – se terminase. Era luna iunie. Regele și regina se aflau la palat. și pretutindeni, deși era abia începutul sezonului, se auzeau un freamăt, un tropot de ponei în galop, ciocnirea croselor de cricet; lorzi, Ascot, Ranelagh¹ și toate celealte; înfășurate deopotrivă în voalul

¹ Importante centre ale vieții sportive și mondene londoneze: *Lord's* sau *The Marylebone Cricket Club*, situat în nordul Londrei; hipodromul de la Ascot, în apropierea castelului Windsor; și *Hurlingham Club din Ranelagh Gardens*, situat în sud-vestul Londrei, unde se juca polo, golf și tenis.

mătăsos al dimineții de un albastru-cenușiu care, pe măsură ce ziua se scurgea, avea să se desprindă de pe ele și să aducă pe terenuri și peluze poneii zglobii ale căror picioare din față abia atingeau pământul, că și scăpărau în sus; tinerii învolburăți și fetele care chicoteau în muselinele lor străvezii și care, chiar acum, după ce dansaseră toată noaptea, își scoțeau la plimbare absurzii cătei lățoși; și chiar acum, la această oră, discrete văduve vârstnice și bogate se avântau în automobilele lor după treburi misterioase; iar negustorii se foiau în spatele vitrinelor cu imitații și cu diamante, cu încântătoare broșe vechi de culoarea mării, în monturi din secolul al XVIII-lea, expuse ca să-i ispitezescă pe turistii americanii (numai că trebuie să simțim chibzuiri; să nu facem cumpărături pripte pentru Elizabeth), dar și ea, care iubea toate acestea aşa cum le iubea, cu o pasiune absurdă și statornică, fiindcă simțea că facea parte din ele, întrucât familia ei se trăgea din curteni de pe vremea regilor George¹, da, și ea avea să aprindă și să facă să scânteieze luminile chiar în seara aceea; dădea o petrecere. Dar ce ciudat, în timp ce intra în parc², tăcerea; ceața; murmurul nedeslușit; rațele voioase plutind lin; păsările înfoiate țopăind; și cine venea către ea dinspre clădirile guvernamentale, cât se poate de nimerit, purtând o servietă cu blazonul regal, cine altul decât Hugh Whitbread, vechiul ei prieten Hugh – admirabil Hugh!

¹ Epoca marcată de domnia regilor George I-IV (1714-1830)

² St James's Park, cel mai vechi dintre cele opt parcuri regale, datând de pe vremea regelui Henry al VIII-lea (circa 1530)

– Bună dimineață, Clarissa, i se adresă Hugh puțin bombastic căci se cunoșteau din copilărie. Încotro?

– Îmi place să hoinăresc prin Londra, îi răspunse doamna Dalloway. E mai plăcut decât să hoinărești pe la țară.

Din nefericire, ei veniseră pentru niște vizite medicale. Alții vin la Londra să vadă expoziții, să meargă la operă, să-și scoată fiica în lume, familia Whitbread venea „să consulte niște medici“. De câte ori n-o vizitase Clarissa pe Evelyn Whitbread la sanatoriu! Iar nu se simțea bine Evelyn? Nu, Evelyn nu se simțea deloc bine, îi răspunse Hugh, dându-i a înțelege, prinț-o țuguire a buzelor și bombardându-și trupul său elegant înveșmântat, viril, foarte bine făcut, perfect îmbrăcat (era aproape întotdeauna prea elegant, probabil însă că aşa-i cerea mărunta lui slujbă de la Curte), că soția sa suferea de o afecțiune internă, nimic grav, pe care Clarissa Dalloway, ca o veche prietenă, o să-și ghicească fără să ceară amănunte. O, da, firește că ea înțeleseră; ce necaz, și se simți ca o adevarată soră; totodată, în mod ciudat, avu senzația că pălăria ei era nepotrivită. Nu era o pălărie de dimineată, nu? Pentru că întotdeauna în prezența lui Hugh – care acum se grăbea să plece, scoțându-și pălăria cu un gest cam extravagant și asigurând-o că arăta ca o fetișcană de optsprezee ani și că, desigur, o să vină diseară la serata ei, Evelyn chiar insistă, numai că să-și putea să întârzie puțin, din cauza recepției de la palat unde trebuia să-l escorteze pe unul dintre băieții lui Jim – întotdeauna se simțea puțin în inferioritate în fața lui Hugh; ca o școlăriță;

dar ținea la el, în parte pentru că îl cunoștea de când se știa și apoi îl considera un băiat bun în felul lui, deși pe Richard aproape că-l scotea din sărite; cât despre Peter Walsh, el nu-i iertase până în ziua de azi faptul că-l plăcea pe Hugh. Își aducea aminte tot ce se petrecuse la Bourton, scenă cu scenă – Peter furios, iar Hugh, firește, nu se putea măsura cu el, totuși nu era un imbecil absolut, precum îl socotea Peter, nici chiar un nătâng. Când bătrâna lui mamă îi ceruse să renunțe la vânătoare sau s-o însoțească la Bath¹, o ascultase fără șovâială; era, într-adevăr, complet lipsit de egoism și să spui, precum Peter, că nu avea nici inimă, nici minte, nimic altceva decât manierele și buna creștere ale unui gentleman englez, asta nu putea spune decât dragul ei Peter în momentele de proastă dispoziție, când devinea insuportabil, ba chiar imposibil, dar ce încântător era să te plimbi alături de el într-o dimineată ca asta!

Luna iunie scosese la iveală toate frunzele copacilor. Mamele din Pimlico² își alăptau pruncii. Marina transmitea Amiralității³ mesaj după mesaj. Arlington Street și Piccadilly păreau să încingă până și aerul parcului, să-i înfioare frunzele, fierbinte, sclipitor, purtându-le pe valurile acelei divine vitalități care îi era atât de dragă Clarissei. Să călărească, să danseze, cât de mult iubise toate acestea!

¹ Oraș cunoscut pentru băile romane și arhitectura datând din secolul al XVIII-lea

² Cartier londonez situat pe malul nordic al Tamisei, locuit de oameni cu venituri mai modeste decât cele ale familiei Dalloway

³ Clădirea Amiralității, situată în Whitehall, era înzestrată cu telegraf și transmitea mesaje navelor aflate în misiune.

Puteau să fie departe unul de altul veacuri întregi, ea și cu Peter; ea nu-i scria niciodată, iar scrisorile lui erau cât se poate de anoste; dar adeseori, pe neașteptate, îi venea în minte un gând, dacă ar fi acum lângă mine, oare ce mi-ar spune? – unele zile, unele priveliști i-l aduceau înapoi, în deplină seninătate, fără vechea amărăciune; ceea ce era poate răsplata pentru că ai ținut mult la cineva; se întorceau în mijlocul St James's Park într-o dimineată frumoasă – se întorceau într-adevăr. Dar Peter – oricât de încântătoare ar fi fost ziua, și copaci, și iarba, și fetița aceea îmbrăcată în roz – Peter nu vedea niciodată nimic din toate acestea. Dacă-l îndemna ea să privească, își pune ochelarii și privea. Ceea ce-l interesa pe el era starea lumii, muzica lui Wagner¹, poezia lui Pope², caracterul oamenilor și neajunsurile ei. Ce-o mai muștrulua! Cum se mai ciorovăiau! Ea avea să se mărite cu un prim-ministru și să-și primească musafirii stând în capul scării; gazda perfectă, aşa o vedea el (și ea plânsese din pricina asta în camera ei de culcare), avea toate calitățile unei gazde perfecte, îi spunea el.

Așa că și acum se pomenea ciondănindu-se cu el în St James's Park, susținând că avusese dreptate – și chiar avusese – că nu se măritase cu el. Căci într-o căsnicie trebuie să existe o oarecare toleranță, o oarecare independentă între doi oameni care trăiesc împreună zi de zi în aceeași casă; ceea ce Richard îi

¹ Richard Wilhelm Wagner (1813-1885), compozitor german cunoscut pentru operele sale, printre care se numără: *Olandezul zburător*, *Tannhäuser*, *Tristan și Isolda*, *Lohengrin*, *Inelul nibelungilor*.

² Alexander Pope (1688-1744), poet clasicist englez